

Bakens voor crisispleegzorg

Themafiche: Samenwerking rond crisis

Soms loopt alles plots mis. Wie in een crisis belandt, geraakt overstuur, in de war, in paniek, in shock... Dan is er meestal dringend nood aan hulp. Voor situaties waarin de reguliere hulporganisaties geen antwoord bieden, kan een crisisinterventie, -begeleiding en -opvang aan de orde zijn. De coördinatie hiervan gebeurt door een crisismeldpunt. Ook Pleegzorg West-Vlaanderen is een partner in hun netwerkverhaal. Sinds 2016 is er een vernieuwde samenwerking!

Eerste keuze?

In 2016 benadrukte de overheid *“ook in crisissituaties pleegzorg de eerste keuze is bij uithuisplaatsing van jonge kinderen (-6 jaar)”*. Hiertoe ontstond de noodzaak om tussen het crisismeldpunt en de dienst voor pleegzorg in elke provincie afspraken te maken. Volgende vragen leefden er: op welke wijze kan een crisismeldpunt beroep doen op pleegzorg in een crisis? En zijn er pleegzorgers in West-Vlaanderen die op korte termijn of in acute nood beschikbaar zijn voor een crisisopvang via het meldpunt?

In de zomer van 2016 startte een traject om crisispleegzorg in de crisisnetwerken werkelijk te integreren. Het doel? Komen tot een reëel aanbod crisispleegzorg binnen elk crisisnetwerk. Diezelfde zomer zaten voor de opstart van dit traject in West-Vlaanderen afgevaardigden van Agentschap Jongerenwelzijn, de Intersectorale Toegangspoort, het West-Vlaams crisismeldpunt en Pleegzorg West-Vlaanderen samen. Het reële aanbod, het engagement inzake uitstroom en vervolghulp en direct

contact tussen het crisismeldpunt en Pleegzorg West-Vlaanderen waren de drie grootste thema's die op tafel lagen.

Een nieuw gegeven!

De diensten voor pleegzorg hebben volgens het Decreet Pleegzorg als opdracht ondersteunende pleegzorg (OP) (met inbegrip van crisispleegzorg), perspectiefzoekende pleegzorg (PZ), perspectiefbiedende pleegzorg (PB) en behandelingspleegzorg aan te bieden. Op basis van een conceptnota zien we hoe crisispleegzorg meer en meer apart beschouwd wordt ten aanzien van de ondersteunende pleegzorg. In de eerder aangehaalde nota legt de overheid ook uit: *“Crisispleegzorg betreft een acute opvang van korte duur naar aanleiding van crisissituaties.”* Dit terwijl onmiddellijk toegelicht wordt dat *“ondersteunende pleegzorg een meer preventieve vorm van pleegzorg is vooral ter ondersteuning van kwetsbare gezinnen naar aanleiding van situationele problemen (Conceptnota, 2016: 26).”* Ondersteunende pleegzorg werkt preventief. Bij ondersteunende pleegzorg kan je een langdurige uithuisplaatsing van kinderen proberen te voorkomen. In die zin anticipeert pleegzorg op risicofactoren. In

een crisis echter is er geen sprake van anticiperen. Dan spreken we over het remediëren van een acute situatie. Vanuit een inhoudelijke insteek is crisispleegzorg in die zin moeilijk onder ondersteunende pleegzorg te plaatsen.

Onder duidelijke vlag varen!

Bij een wens tot samenwerking is het belangrijk om niet enkel elkaars opdracht te kennen, maar ook elkaars visie op de eigen opdracht. Neem nu de invulling van 'crisis'. De gesprekken tussen de afgevaardigden van de diensten hebben verduidelijkt dat een opstart in crisis bij pleegzorg een opstart binnen enkele dagen betekent. Voor het crisismeldpunt is een crisisopvang een opvang die de dag zelf start. Zodra dat dergelijke verschillen duidelijk worden, kan gekeken worden hoe deze verschillen overbrugbaar zijn.

In overleg op Vlaams niveau werd afgesproken dat crisispleegzorg op twee manieren kan starten: een opstart binnen de 24 uur na de aanmelding - in praktijk is dit de dag zelf of datgene dat niet tot de volgende dag kan wachten - via het meldpunt waarna het verder wordt opgenomen door pleegzorg of een opstart binnen enkele dagen met rechtstreekse aanmelding bij een pleegzorgdienst.

In de uitvoering van haar opdracht streeft Pleegzorg West-Vlaanderen naar continuïteit. Omwille van stabiliteit in opvoeding en van gehechtheidsrelaties vermijdt Pleegzorg West-Vlaanderen zoveel mogelijk breuken. Dit betekent dat bij een aanmelding van een kind voor pleegzorg het perspectief voor de toekomst klaar moet zijn. Bij ondersteunende pleegzorg wil dit zeggen dat het perspectief bij de oorspronkelijke leefsituatie ligt, bij perspectiefbiedende pleegzorg ligt het perspectief de eerste tijd bij het gezin van de pleegzorger(s) en bij perspectiefzoekende pleegzorg is het nog niet duidelijk waar het perspectief ligt: bij het gezin van de pleegzorger(s) of bij de oorspronkelijke leefsituatie? Is met andere woorden een terugkeer mogelijk of is een verder verblijf in het pleeggezin aangewezen?

Bij een aanmelding in crisis is het uitklaren van een perspectief voor de toekomst niet (altijd) mogelijk vóór de aanvang van de crisispleegzorg. Zelfs is het niet altijd mogelijk het perspectief zoals vooropgesteld snel duidelijk te krijgen na de aanmelding voor crisispleegzorg. Bij het opstarten in dergelijke situatie van crisispleegzorg is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het meldpunt, de verwijzende instantie en pleegzorg om dit op zeer korte termijn uit te klaren.

Bruggen slaan!

Een belangrijke opdracht voor pleegzorg is het voorzien van een pool aan pleegzorgers die zich voor crisispleegzorg willen aanmelden.

Vanuit de idee om zo weinig mogelijk breuken te installeren werden drie profielen van crisispleegzorgers voorop gesteld:

- zij die willen starten in crisis maar ook een perspectiefzoekend en een perspectiefbiedend aanbod doen;
- pleegzorgers die in crisis starten en ook nog een perspectiefzoekend aanbod doen (en);
- pleegzorgers die louter crisis doen (maximum 7 dagen met verlenging van 7 dagen).

Pleegzorg West-Vlaanderen beheert het aanbod aan pleegzorgers die bereid zijn een snelle (lees 'onmiddellijke') en flexibele opstart te doen. Het voorzien van 'doorgroeimogelijkheden' garandeert dat pleegkinderen of pleeggasten meer continuïteit ervaren binnen het hele pleegzorgtraject, in de zin dat ze dan minder overgeplaatst worden van het ene naar het andere pleeggezin. Evenwel betekent dit dat het beschikbare bestand aan pleegzorgers die in crisis willen starten voor wellicht een langer durende pleegzorgsituatie opraakt. Het is voor Pleegzorg West-Vlaanderen dan ook een continu zoeken naar pleegzorgers die in crisis willen starten. Bij de selectie/screening van kandidaat-bestandspleegzorgers is er aandacht voor crisisopvang. Maar ook alle actieve pleegzorgers ontvangen regelmatig de vraag om zich voor crisispleegzorg extra kandidaat te stellen.

Stromingen

De inzet op een snelle doorstroom naar een stabiele opvoedingsomgeving wanneer terugkeer naar huis niet (onmiddellijk) mogelijk is, is een gedeelde taak. Pleegzorg tracht dit te doen op basis van die drie profielen crisispleegzorgers. De andere gesprekspartners zetten hun eigen instrumenten in. Zo is er de afspraak dat indien een gezin enkel crisis doet, de termijn van de crisis langer is en er geen duidelijker perspectief al dan niet binnen pleegzorg komt, het coördinerende crisismeldpunt een oplossing zoekt en bij hoge nood een versnelde indicatiestelling (VIST) kan indienen.

De vernieuwde samenwerkingsafspraken tussen het crisismeldpunt en pleegzorg in West-Vlaanderen leidden tot de volgende resultaten aan instroom, uitstroom en doorstroom voor 2017 (zie tabel 1 (T.1.)).

T.1. Aanvragen crisispleegzorg in 2017:

Gerealiseerd	34	21,52%
Teruggetrokken	26	16,46%
Geen aanbod	90	56,96%
Pleegzorg niet geschikt	6	3,80%
Aanvraag lopend	2	1,26%
Totaal	158	100%

Bron: eigen registratie PZWVL

Iets meer dan 1 op de 5 aanmeldingen voor crisispleegzorg kon worden gerealiseerd. Voor 56,96% van de aanmeldingen was er binnen pleegzorg geen pleeggezin. Verder werden de aanmeldingen terug ingetrokken (16,46%) of was crisisopvang in pleegzorg toch niet geschikt (3,80%). Op 31/12 waren er nog twee aanmeldingen lopende. Evenwel zien we dat in de geregistreerde crisisplaatsingen (# 34) deze slechts 4 keer in samenwerking met het crisismeldpunt ontstonden.

Vijftien kinderen stroomden na een crisisopvang door naar een (andere) module in pleegzorg (zie tabel 2 (T.2.)).

T.2. Kinderen die in 2017 na crisis doorstromen naar pleegzorg

	OP KD	PZ	PZ - PB
Crisis in voorziening	0	1	4
Crisispleegzorg	7	1	2

Bron: eigen registratie PZWVL

Eén op de drie kinderen die in crisis in een voorziening opgevangen waren, stroomden door naar een module in pleegzorg. De andere kinderen waren reeds tijdens de crisis opgevangen binnen pleegzorg. Evenwel zien we dat enkel een ruime 20% van de crisisplaatsingen ook doorstromen naar een module in pleegzorg. Duidelijkheid op wat er met de andere kinderen gebeurde na de crisis is er niet. Op zich is een crisis vaak een aanknopingspunt voor verdere begeleiding en verandering. In dergelijke situaties moet altijd naar een oplossing gezocht worden, zodat de zaken niet erger worden dan ze al zijn.

Gestart met varen!

Waar in 2016 het sein gegeven werd dat crisispleegzorg reëel moest zijn, leert 2017 hoe de samenwerking concreet kan lopen.

Pleegzorg heeft een aanbod van gezinnen dat in crisisopvang wil starten binnen pleegzorg. Er is een duidelijke afspraak om pleegzorg te contacteren. Zeker bij crisisvragen voor jonge kinderen (met extra focus op kinderen jonger dan 3 jaar) neemt het crisismeldpunt standaard contact op met Pleegzorg West-Vlaanderen. Het engagement van de gesprekspartners voor uitstroom, doorstroom of vervolghulpverlening houdt stand. Pleegzorg West-Vlaanderen zoekt constant om een gezin beschikbaar te hebben voor het meldpunt. Tevens zet Pleegzorg West-Vlaanderen erop in steeds weer gezinnen te vinden die in crisis willen starten. Daarenboven is Pleegzorg West-Vlaanderen ook vlot bereikbaar voor het Crisismeldpunt. Volle vaart vooruit!